

Пасифлора трава – перспективний вид лікарської рослинної сировини

Невинна В. В., Владимірова І. М.

Національний фармацевтичний університет,

Кафедра фармакогнозії (м. Харків, Україна)

nevinna999@gmail.com

Вступ: Пасифлора здавна застосовується медициною, входить до складу препаратів, покликаних боротись з безсонням, спазмами, головним болем і тривожністю. Існують навіть твердження, що, крім спазмолітичної і заспокійливої дії, пасифлора ще може застосовуватись для лікування хвороби Паркінсона.

Мета: літературний огляд з питань ботанічної характеристики, хімічного складу та застосування пасифлори.

Матеріали та методи: літературний огляд вітчизняних та іноземних наукових джерел.

Результати та їх обговорення: Пасифлора, або страстоцвіт — рід декоративних багаторічних трав'янистих ліан із повзучим, з вусиками, стеблом, яке сягає 10 м довжини. Листки прості, на довгих черешках, глибоко трироздільні, довжиною 6–18 см і шириною 8–20 см, з обох сторін на жилках, слабо запушені. Квітки поодинокі, на довгих квітконосах, правильні, з подвійною

оцвітину, діаметром 7–9 см. П'ять ланцетних чашолистків мають на верхівках шипуваті вирости. Віночок складається з 5 вільних пелюсток і «корони» з двома кільцями ниткоподібних торочок. Плід — їстівна ягода яйцеподібної форми, зелено-жовтого кольору, кисло-солодка на смак, яка після дозрівання опадає.

Ботанічний опис Пасифлора росте в тропіках і субтропіках Америки, а також у тропічній Азії, Австралії й Полінезії. У неї довгі (до 5 м), оголені, тонкі, злегка закручені в'юнкі стебла, на яких розташовані черешкові, глибоко трилопатеві, в основі клиноподібні, чергові листи. Лопаті листя яйцеподібно-ланцетні, по краю дрібнопилчасті. Черешки мають два нектарні нектарники. У пазухах багатьох листочків утворюється пучок довгих простих вусиків.

Квітки на квітконіжках, з розширеною чашечкою і пелюстками досягають майже 8 см в діаметрі й розташовуються в пазухах наймолодших листків. Чашолистки подовжено-яйцеподібні, на кінці шипоподібно загострені, в основі зростаються в коротку трубку. Білі, м'ясо-червоні або майже фіолетові пелюстки повторюють форму чашолистків, на кінці притуплені. На внутрішній стороні пелюсток розташовується коронка із густо посадженими ниткоподібними пелюстками пурпурово-червоного, іноді майже чорного кольору. Тичинок 5, стовпчики донизу викривляються. На листі з'являються крапельки у вигляді липкуватих солодкуватих виділень із залоз. В природі цими виділеннями харчуються мурахи, які захищають пасифлору від шкідників.

Хімічний склад. Трава пасифлори містить вітаміни, каротиноїди, флавоноїди, в тому числі вітексин, кумарини, ціаногенний глікозид, сапоніни, хінони, алкалоїди індольного ряду, мікроелементи (залізо, селен, кальцій, магній тощо). Стиглі плоди багаті вітамінами, особливо вітаміном С, клітковиною і мінеральними солями.

Лікувальна дія. Добре допомагає при безсонні, нервозності, збуджених станах різного характеру, епілепсії та правці. З його допомогою лікують серцеві неврози й нестабільність кровообігу, лабільний кров'яний тиск. Рослина має ще й знеболювальну, протизапальну, спазмолітичну, протисудомну дію. Крім того, пасифлора підвищує загальну працездатність, покращує пам'ять, допомагає організму протистояти надмірному стресу і хронічній втомі, справлятися з фізичними та емоційними перевантаженнями. Захищає клітини центральної нервової системи від шкідливої дії вільних радикалів. В офіційній медицині використовують, в основному, пасифлору м'ясочервону (*Passiflora incarnata*) у вигляді настоянок та екстракту, що входить до складу широко відомого седативного засобу «Ново-Пасит» та багатьох дієтичних добавок. Плоди пасифлори, зокрема, маракуї (*Passiflora edulis*) є джерелом вітамінів А, С, групи В, кальцію, фосфору, заліза та інших мікроелементів, покращують роботу кишківника, мають жарознижувальну дію. Олію маракуї використовують в косметології як зволожувальний і регенераційний засіб, що відновлює ліпідний обмін і стимулює локальний кровообіг. У народній медицині застосовують чаї з сушеної трави пасифлори при емоційному збудженні, легких порушеннях сну і шлунково-кишкових розладах на нервовому ґрунті. Зі зменшенням кількості морфіану, екстракт пасифлори зменшує потяг до алкоголю і наркотиків, тому знайшов застосування в лікуванні алкоголізму та наркотичної залежності. Пасифлора найчастіше використовується як заспокійливий засіб, гальмує активність центральної нервової системи. Її можна застосовувати і для запобігання небажаної дії на організм гормонів стресу при таких станах: тиреотоксикоз; надлишкова функція надниркових залоз; абстинентний синдром на фоні утримання від куріння, алкоголю, снодійних і транквілізаторів хімічної природи; побічні ефекти препаратів від бронхіальної астми, судинозвужувальних крапель від нежиті, протизастудних засобів, кортикостероїдних і тиреотропного гормонів; передозування кофеїну, адаптогенів (елеутерокок, женьшень), енергетиків

Протипоказання. Підвищена чутливість до будь-якого з компонентів препарату. Період вагітності та годування груддю. Його не можна вживати хворим з такими проблемами серця, як аритмія, стенокардичні хвороба з наявністю регулярних нападів, гострий інфаркт міокарда. Настоянку пасифлори не рекомендується приймати людям з низьким кров'яним тиском, високим рівнем сечової кислоти, при хворобах органів травної системи. Крім того, він може викликати алергічні прояви, якщо у людини індивідуальна непереносимість до компонентів складу. Побічні ефекти описані випадки побічних реакцій. З боку травного тракту: нудота, блювання. З боку серцево-судинної системи: тахікардія, брадикардія, шлуночкова тахікардія. З боку нервової системи: запаморочення, сонливість.

Висновки. Екстракт пасифлори застосуємо в терапії багатьох захворювань, так як: відрізняється ефективним усуненням больових спазмів; володіє заспокійливою дією на нервову систему; здатний виліковувати порушення сну; виявляє протисудомну дію, тому успішно використовується при епілептичній хворобі; стабілізує кров'яний тиск і покращує кровообіг.